

REALITY V ČR: OŽÍVÁ TRH S NEMOVITOSTMI?

Drahomíra Dubská

Tisková konference, Praha, 26. března 2014

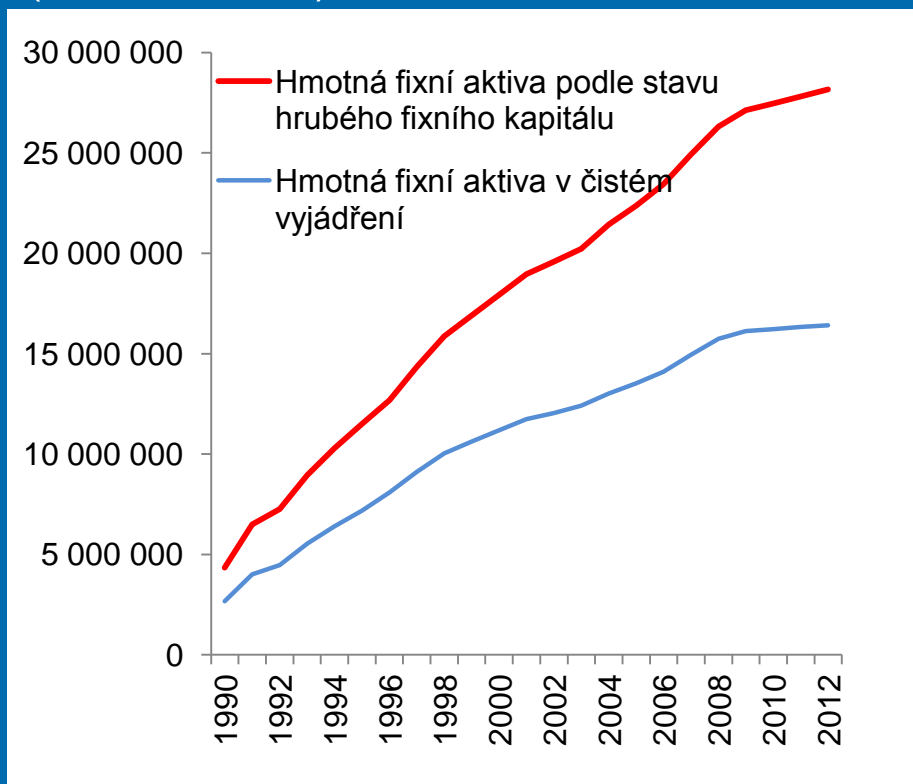
Obsah

- Bohatství investované do domů, bytů a ostatních budov a staveb
  - čistá hodnota a hrubé investice
  - faktor cen
- Výstavba komerčních nemovitostí (nebytové budovy)
- Ceny rezidenčních nemovitostí (nabídkové a kupní ceny)
- Vývoj poptávky po bydlení – Objemy a dynamika úvěrů na bydlení, úrokové sazby hypotečních úvěrů
- Relace mezd a cen bytů regionálně; „dostupnost“ pořízení bydlení – jaká je zátěž dlužníků v poměru k ceně bytů
- Závěry

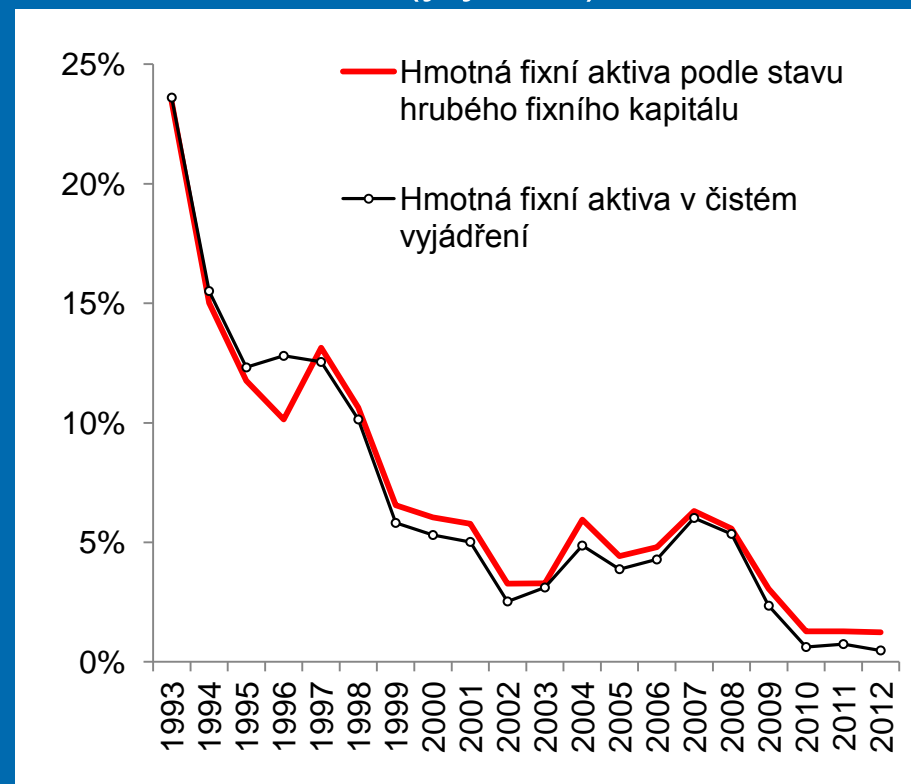
Bohatství v ekonomice – hmotná aktiva

Stavy hmotných fixních aktiv v ekonomice ČR jsou nakumulovanou hodnotou stavebních a strojních investic – v roce 2012 v úhrnu 28,2 bil. korun v hrubém vyjádření, v čistém 16,4 bil. korun

Hmotná fixní aktiva v ekonomice ČR
(v mil. korun)

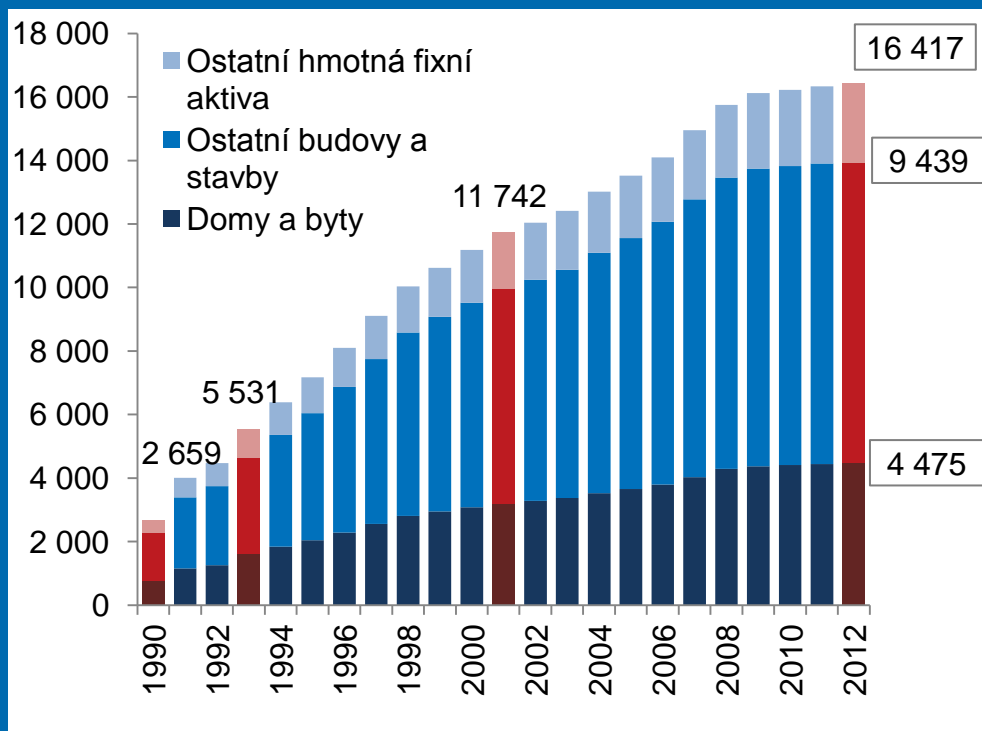
Přírůstky stavů hmotných fixních aktiv
v ekonomice ČR (y/y v %)

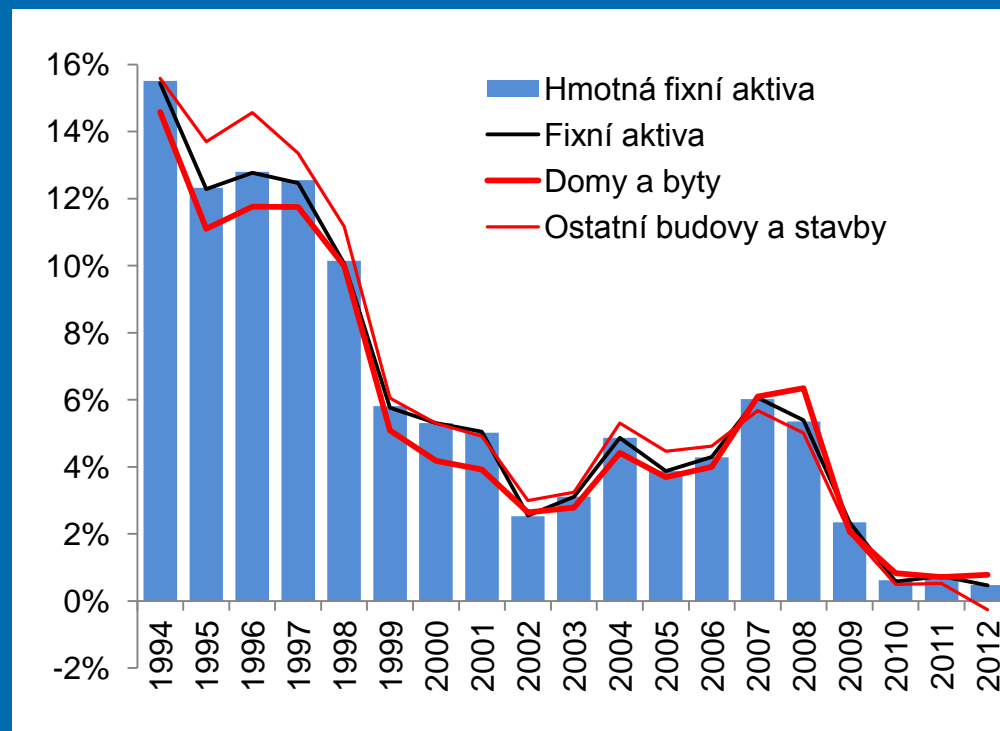
Bohatství – hodnota stavebních investic

Stavům hmotných fixních aktiv v ekonomice ČR dominují pořízené domy, byty a ostatní budovy a stavby* oproti strojním investicím – jejich přírůstky jsou však v posledních letech minimální

Čistá hodnota domů, bytů a ostatních budov a staveb, vč. strojních investic (v mld. korun, stavy na konci roku)

Přírůstky čisté hodnoty jednotlivých typů hmotných fixních aktiv (y/y v %)

* Zdrojem dat roční národní účty ČSÚ

Bohatství domácností – pořízené domy a byty

Investice domácností do hmotného majetku vrcholily za konjunktury, po roce 2008 přírůstky nových hmotných aktiv stagnují, přírůstky použitých se snižují a prodej použitých hmotných aktiv slábne

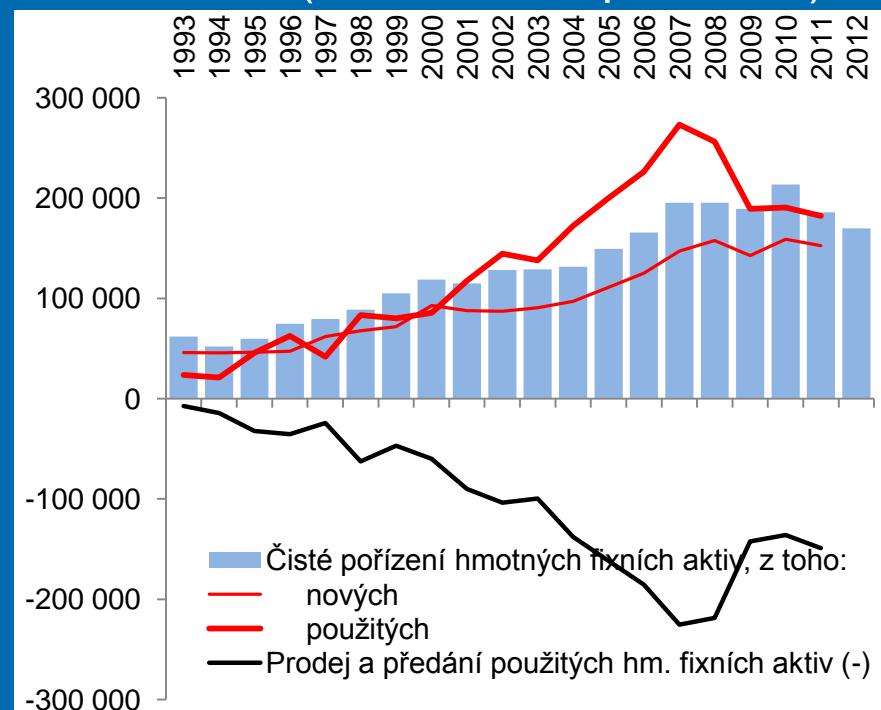
Domy a byty tvoří přes 90 % hmotného majetku domácností

Přírůstky hmotných aktiv domácností
(hmotného majetku) v mld. korun:

	2008	2011
Pořízení nových (+)	157,7	152,6
Pořízení použitých (+)	256,3	182,2
Prodej použitých (-)	218,7	148,9

V roce 2012 pokles pořízeného hmot. majetku pokračoval (-8,7 % y/y z -12,9 % v roce 2011 a -3 % v roce 2009)

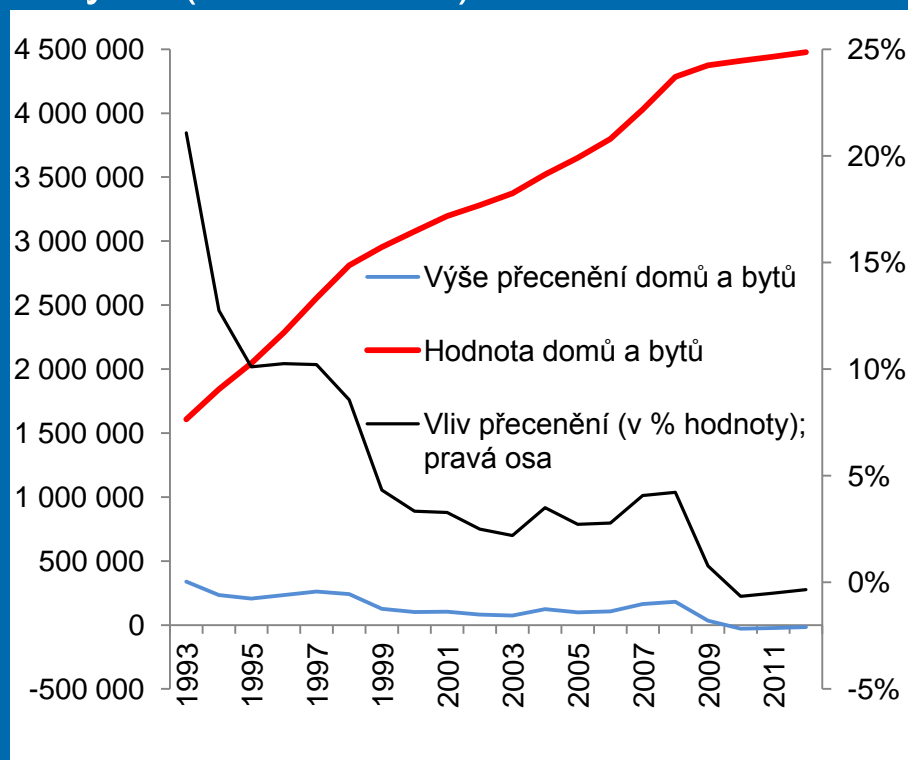
Domácnosti – pořizování hmotných fixních aktiv (v mil. korun, po letech)

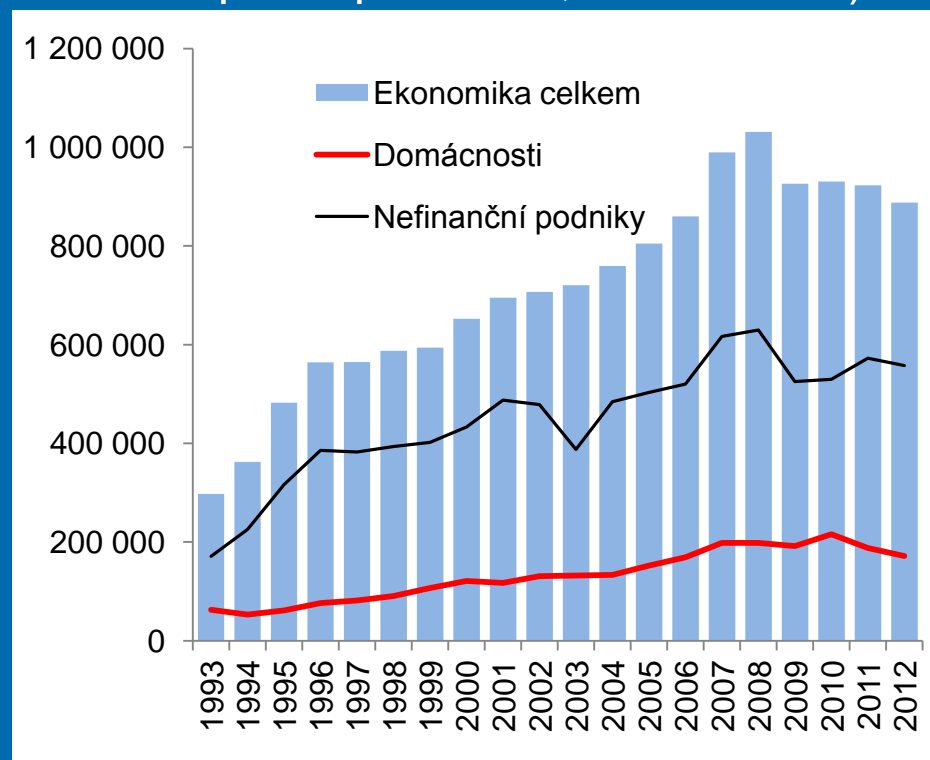
Přírůstek hmotného majetku

Hodnotu domů a bytů ovlivňoval pohyb cen (výsledek přecenění) – bylo to patrné zejména do poloviny 90. let díky vysoké inflaci, od roku 2009 tento vliv jen zanedbatelný – v roce 2012 pokles cen snížil čistou hodnotu domů a bytů v ČR meziročně o 15,4 mld. korun

Vliv pohybu cen na čistou hodnotu domů a bytů (v mil. korun)

Investice do fixních aktiv (tvorba hrubého fixního kapitálu po letech, v mil. korun)

Komerční nemovitosti v ČR*

V letech 2006–2012 se v ČR stavěly především budovy pro obchod, v Praze hlavně administrativní budovy

	2006–2012** (v mld. korun)	z toho Praha (v %)
▪ Budovy pro obchod	41,1	13,0 %
▪ Administrativní budovy	34,6	68,6 %
▪ Budovy pro průmysl a skladování	32,3	3,4 %
▪ Budovy pro kulturu a vzdělávání	23,2	24,0 %
▪ Hotely	11,7	8,5 %
▪ Budovy pro dopravu a telekomunikace	2,3	18,7 %
▪ Celkem	145,6	25,6 %

* Zde a v dalším použito namísto termínu „nebytové budovy“, data z útvaru statistiky ve stavebnictví

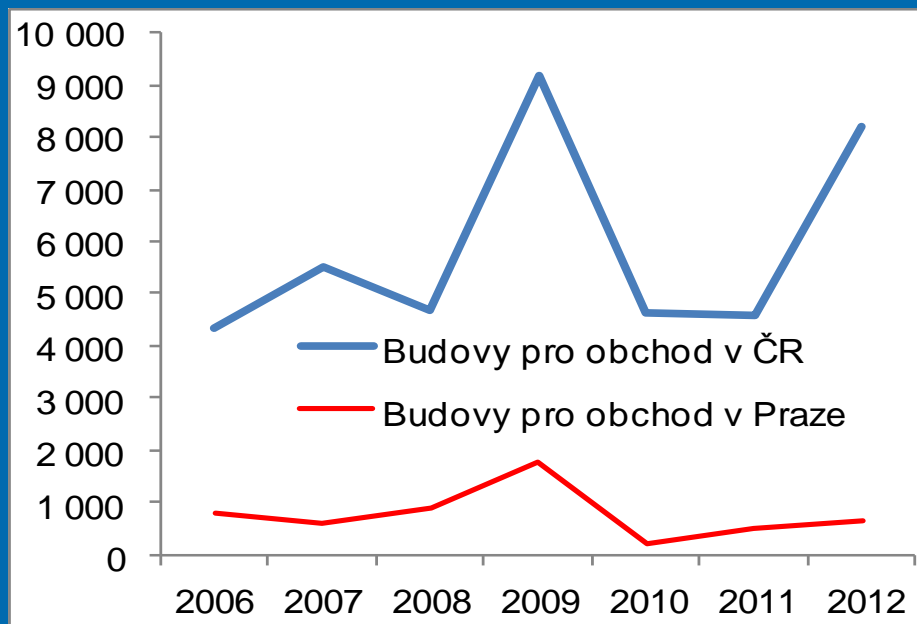
** Celkové investice za sedm let

Komerční nemovitosti

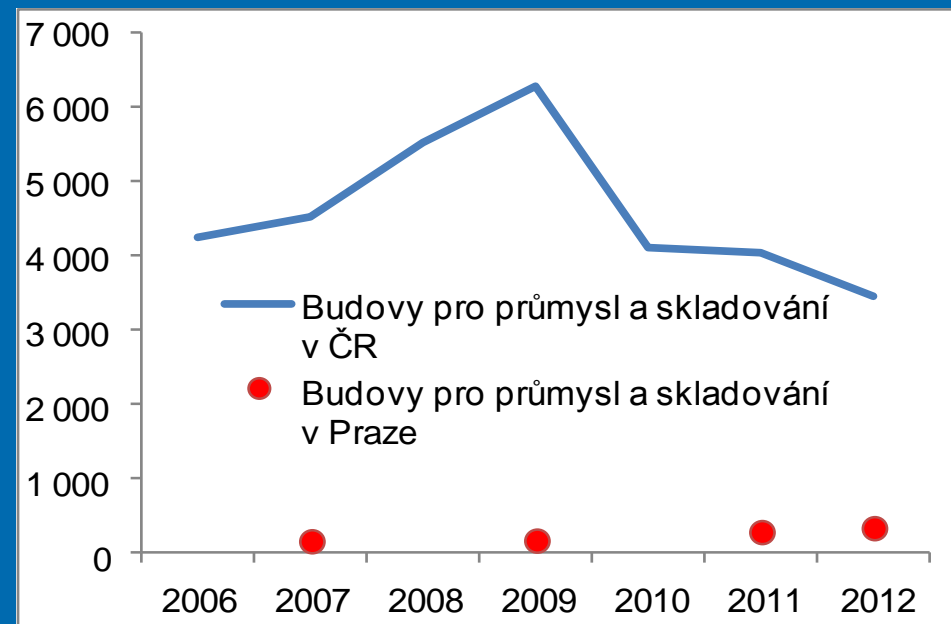
V investicích do **budov určených pro obchod i budov pro průmysl a skladování** byl silný krizový rok 2009 – zřejmě vliv „dobíhajících“ projektů z předchozí konjunktury

I v roce recese (2012) bylo postaveno **budov pro obchod** za 8,2 mld. korun, tj. druhá nejvyšší hodnota investic od roku 2005; investice do **budov v průmyslu a skladování** od roku 2009 klesají (2012 ČR 3,5 mld., Praha 0,4 mld. korun)

Budovy pro obchod (v mld. korun)

Budovy pro průmysl a skladování (v mld. korun)

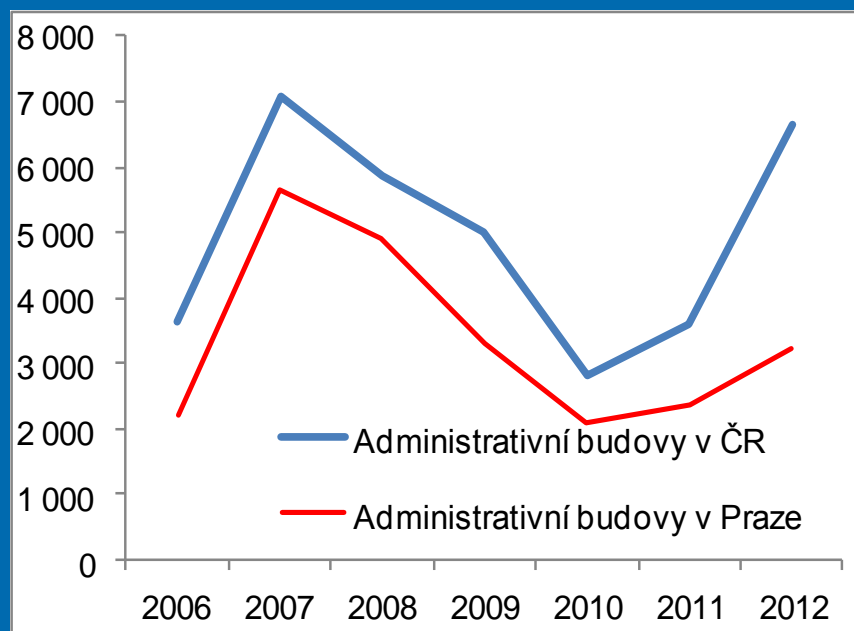

Komerční nemovitosti

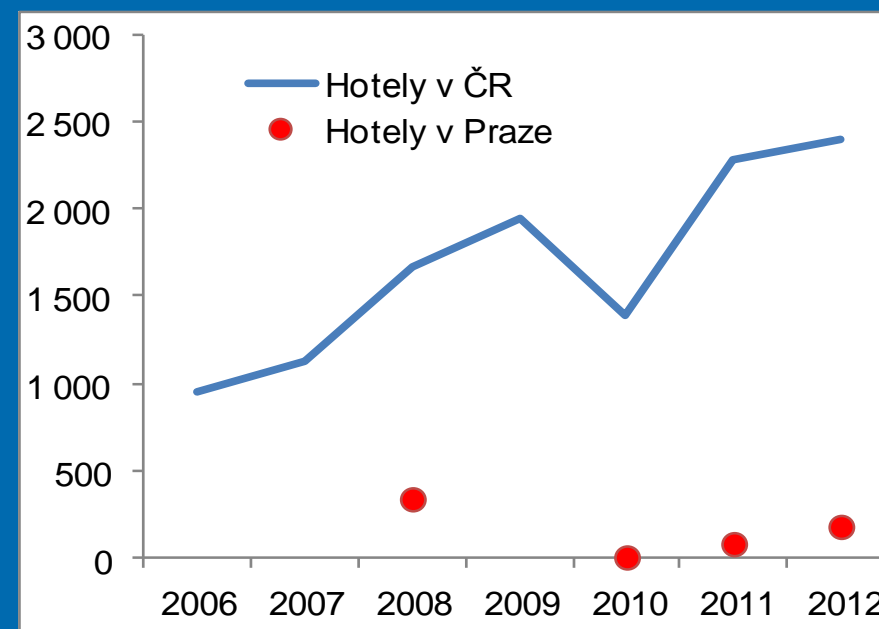
Investice do **administrativních budov** v ČR určuje intenzita jejich výstavby v hlavním městě – teprve v roce 2012 výraznější nárůst mimo Prahu (ČR celkem 6,7 mld. korun, Praha 3,2 mld. korun);

Investice v **hotelnictví** nebyly postiženy recesí roku 2012, pokračoval trend výstavby mimo Prahu (ČR 2,4 mld. korun, Praha 0,2 mld. korun)

Administrativní budovy (v mld. korun)

Hotely (v mld. korun)

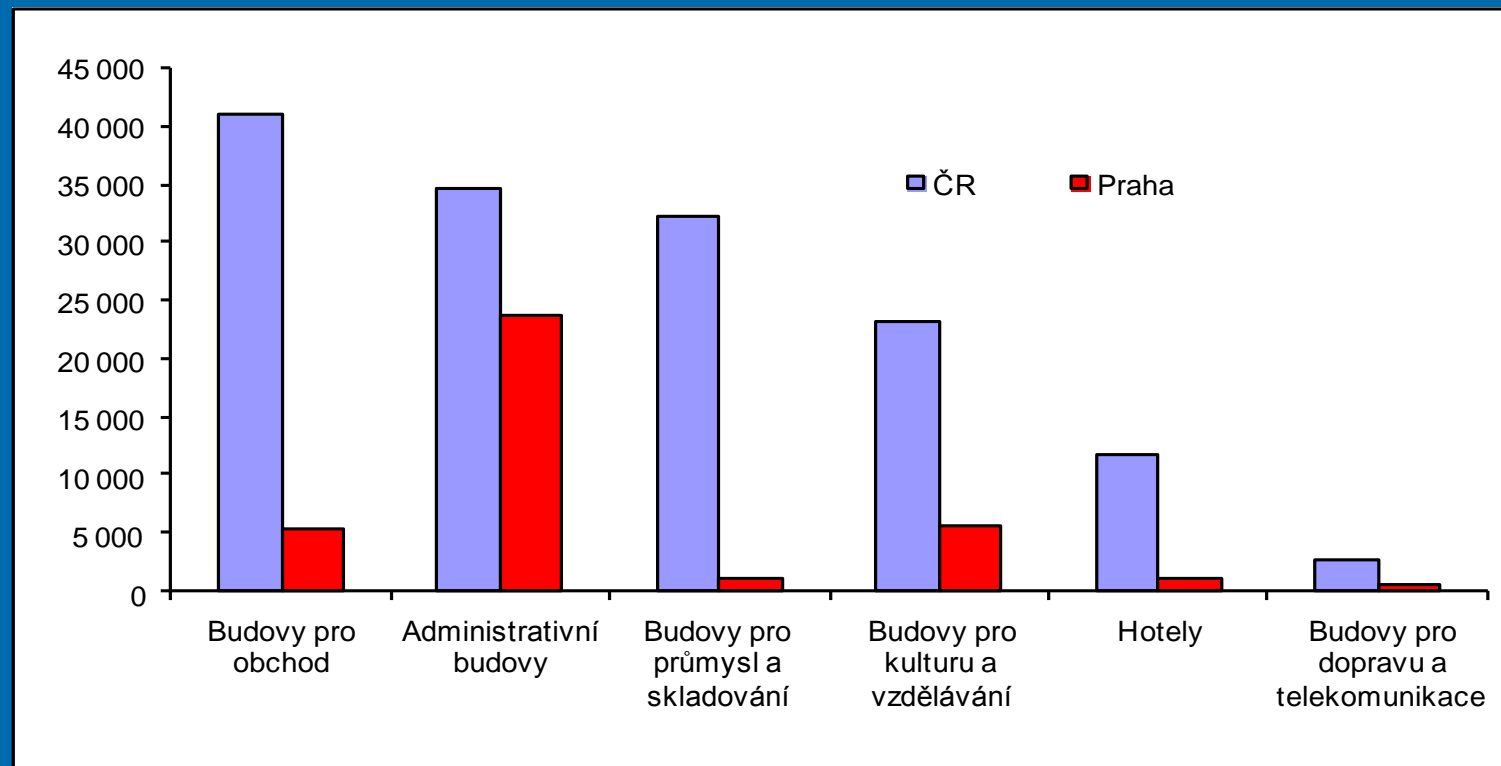

Komerční nemovitosti

Od roku 2006 do roku 2012 bylo postaveno komerčních nemovitostí za 145,6 mld. korun, z toho nejvíce budov pro obchod (za 41,1 mld. korun)

– pokračovala silná expanze obchodních řetězců dále do regionů ČR

Hodnota investic do budov a staveb za období 2006–2012 (v mld. korun)

Ceny rezidenčních nemovitostí

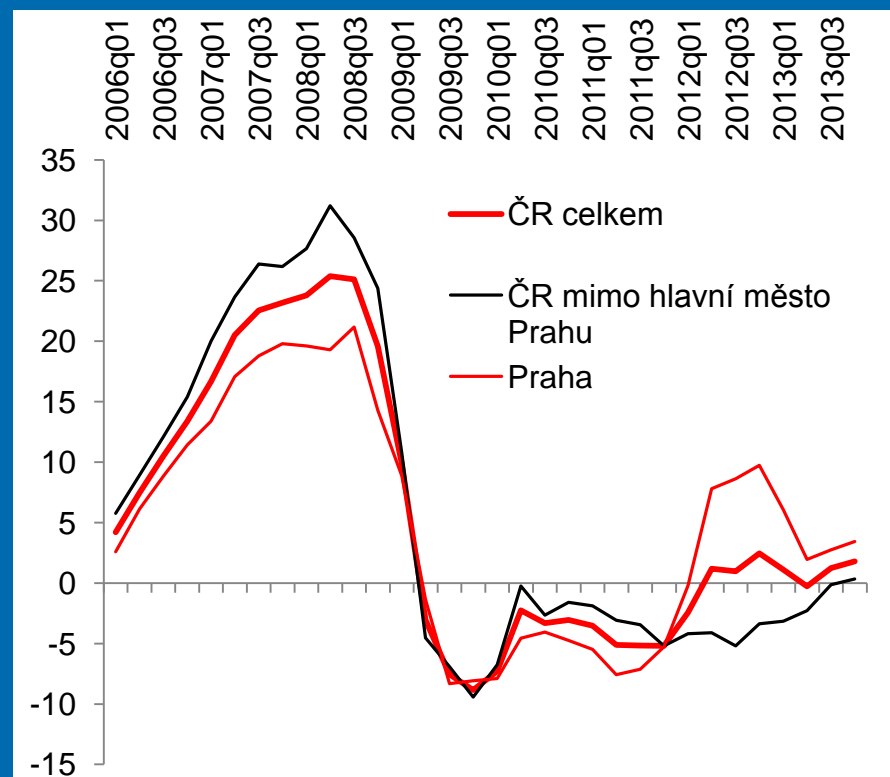
Extrémní růsty **nabídkových cen bytů** v období konjunktury, déletrvající poklesy od krize v roce 2009

Meziroční změny v % každé čtvrtletí v průměru za období:

	ČR	Praha	Regiony
3q06–4q08	+20,1	+17,2	+22,4
2q09–1q12	-3,8	-3,2	-4,6

- **Dosud nepřesvědčivé oživení nabídkových cen** za ČR celkem – v úhrnu za regiony mimo Prahu trval pokles cen čtyři a půl roku (ve 4q13 poprvé meziroční růst +0,3 %)
- Praha s výraznými přírůstky od 2q12 – kupní ceny však v té době v poklesech

Nabídkové ceny bytů (y/y v %)

Ceny rezidenčních nemovitostí

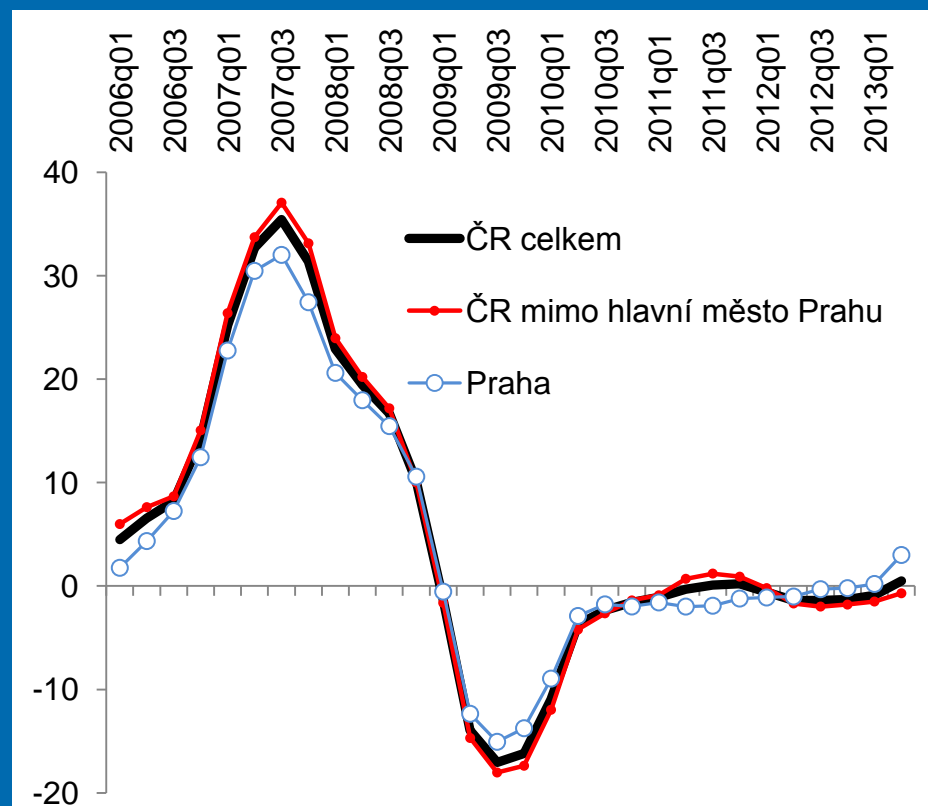
Realizované (kupní) ceny bytů – cenové oživení přichází až nyní, předchozí poklesy cen trvaly v ČR přes čtyři roky

- ČR **ve 2q2013 +0,5 % y/y** díky Praze (+3 %) – Praha 1 (+8,4 %), Praha 3–5 a 8–28 (+5,2 %)

Oproti cenám nabídkovým mají kupní ceny bytů daleko menší rozptyl v tempu vývoje v Praze a mimo Prahu

- **Za konjunktury 4q2006–4q2008** rostly kupní ceny bytů každé čtvrtletí y/y dvojciferně – v průměru za ČR +23,1 %, v Praze o více než pětinu (+21,1 %), za regiony o téměř čtvrtinu (+24,1 %)
- **Za krize 2009** se kupní ceny propadly meziročně v ČR o 12,3 %, v roce 2010 o dalších -4,5 %; další dva roky oživení nepřinesly (2011 -0,3 %, 2012 -1,2 %)

Realizované (kupní) ceny bytů (y/y v %)

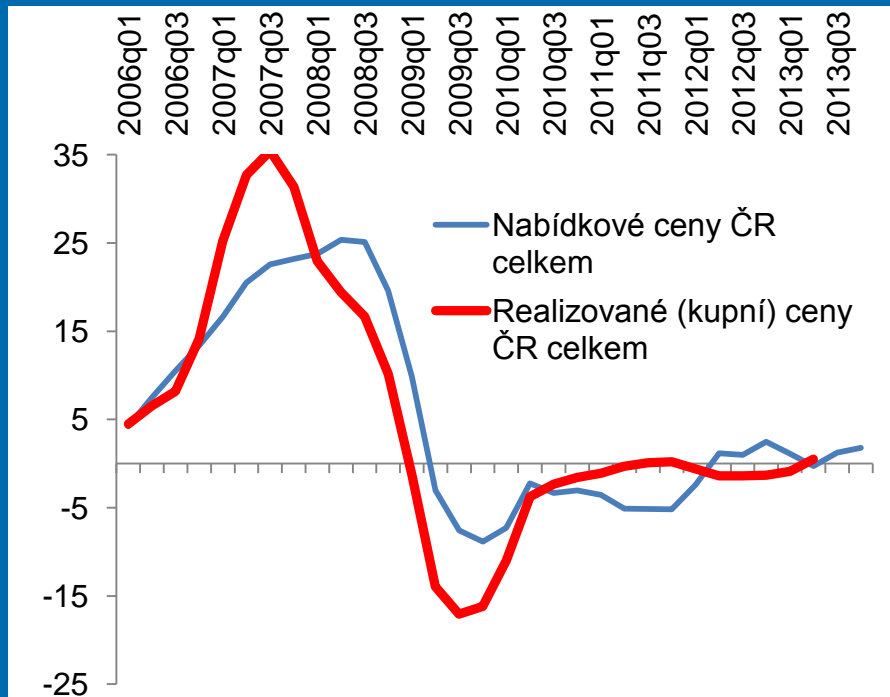

Ceny rezidenčních nemovitostí

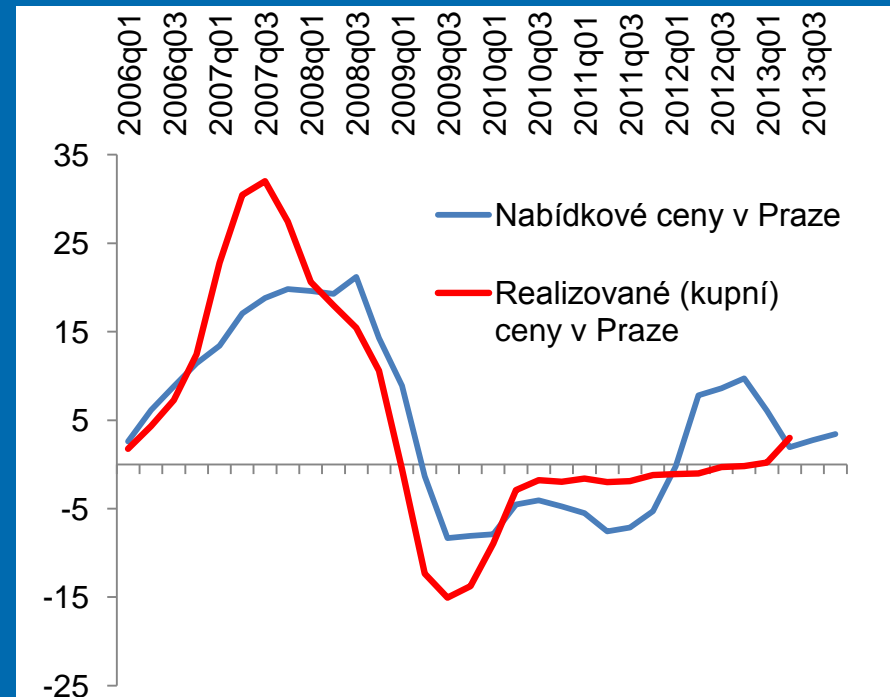
Vývoj nabídkových a kupních cen bytů zhruba od roku 2010 bez průkazné vazby – celé spektrum příčin (např. marketingové strategie developerů, které nemají oporu v koupěschopnosti lidí ovlivněné recesí)

- **Korelace** temp kupních cen bytů v Praze a v ČR mimo Prahu vysoká, u nabídkových cen nižší

ČR celkem – tempa nabídkových a kupních cen bytů (y/y v %)

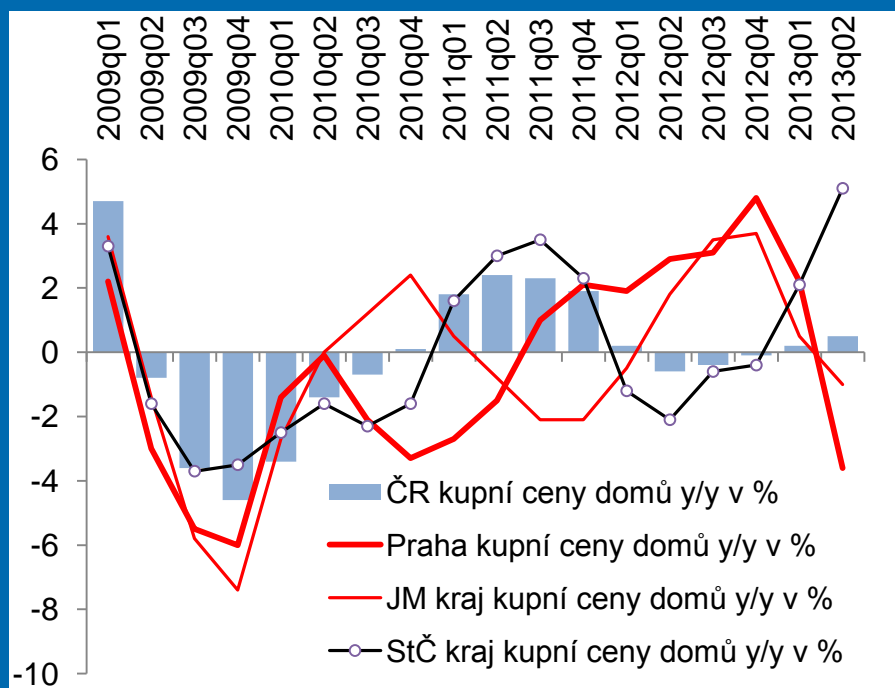
Praha – tempa nabídkových a kupních cen bytů (y/y v %)

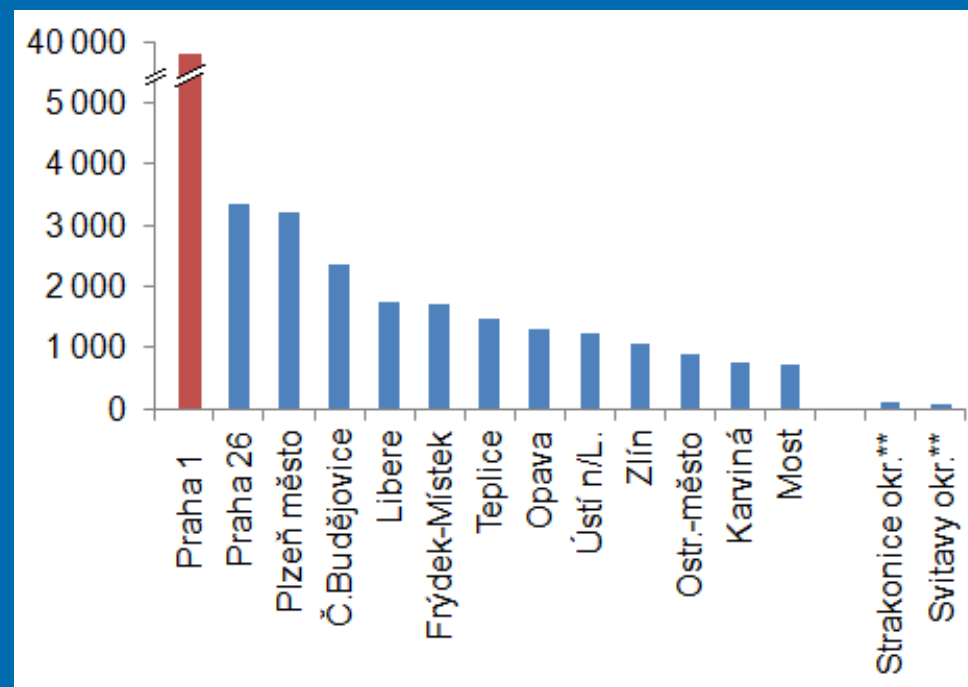
Ceny domů a pozemků

- **Ceny rodinných domů v ČR recese prakticky nepostihla** – vysoká cenová volatilita v Praze (i při relativně nízké váze v indexu oproti indexu bytů), menší výkyvy v Jihomoravském kraji (jeho váha nejvyšší)
  - ve 2q13 ceny domů meziročně níže jen v Plzeňském a Libereckém kraji
- Vysoký rozptyl cen **stavebních pozemků (Praha 1 – 37 707 Kč/m²)**

Kupní ceny domů (y/y v %)

Kupní ceny stavebních pozemků (v Kč/m², průměr let 2010–2012)

Obce s ≥ 50 tis. obyv. **Okr. Strakonice a Svitavy, obce ≤ 2 tis. obyv.

Financování – úvěry na nemovitosti

Úvěry na bydlení a hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti koncem roku 2013 činily 1 041,9 mld.* , z toho u nebytových 120,2 mld. korun

Podíl hypotečních úvěrů se selháním během roku 2013 klesal (ze 4,5 % v 1q na 4 % ve 4q)

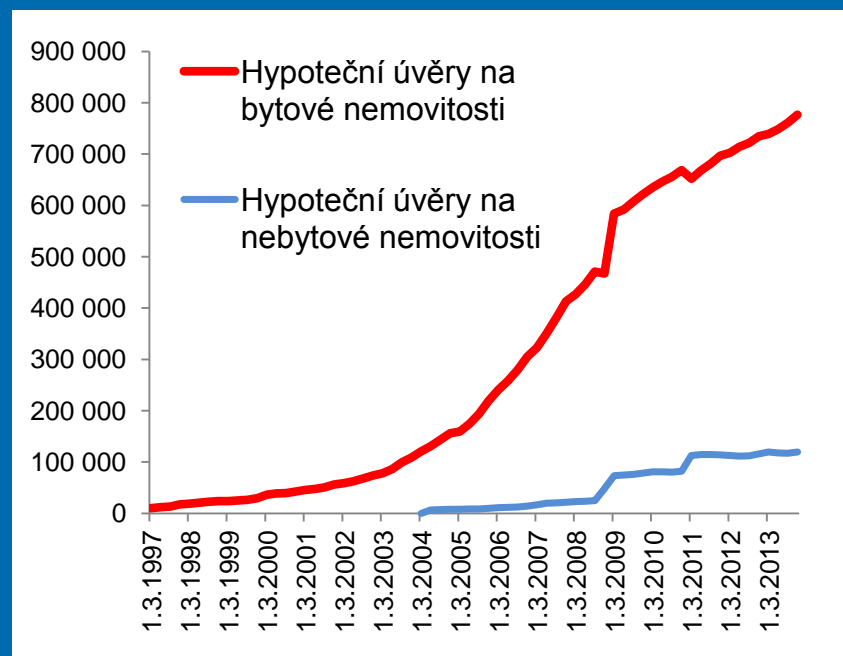
Struktura úvěrů na bydlení*

stavy k 31. 12. 2013, v mld. korun:

▪ Hypoteční úvěry	789,5
▪ Úvěry ze stavebního spoření	99,9
▪ Řádné	32,0
▪ Překlenovací	67,9
▪ Spotřebitelské úvěry na nemovitosti	32,3

Celkem úvěry na bydlení* 921,7

Hypoteční úvěry na bytové a nebytové nemovitosti rezidentům (v mil. korun)

*V korunách i cizí měně, úvěry od bankovního sektoru, klienti rezidenti i nerezidenti

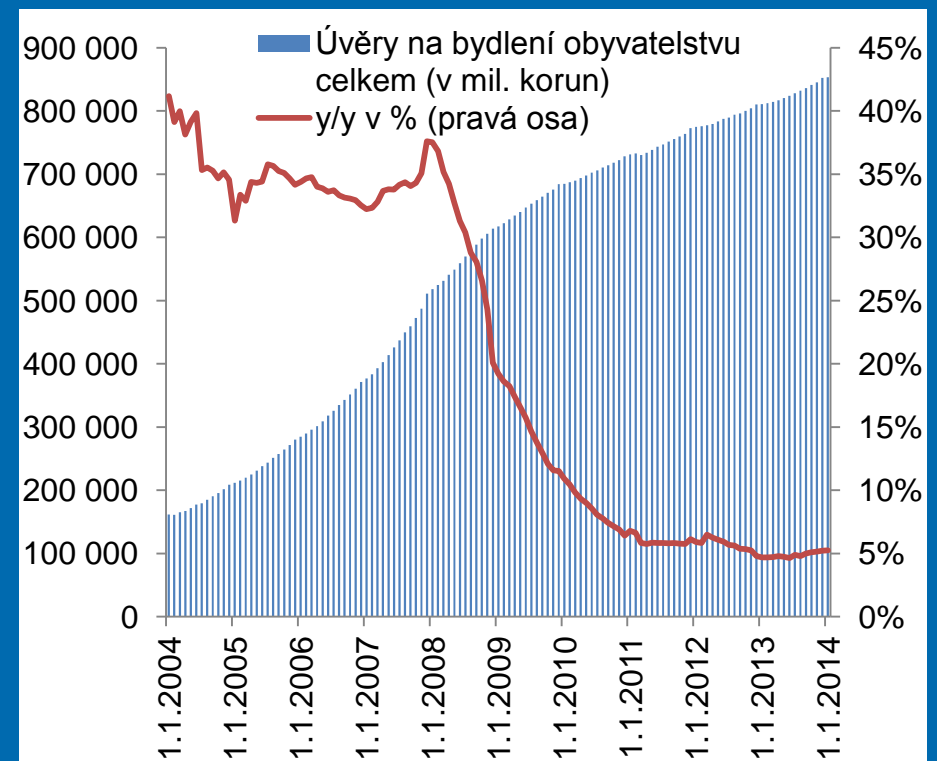
Zdroj: ČNB

Financování bydlení – úvěry obyvatelstvu

Samotné obyvatelstvo ČR mělo v závěru roku 2013 půjčeno na bydlení 852,3 mld. korun (v hypotékách 746,6 mld. korun), z toho v cizí měně objemy pouze v řádu promile

- **Stavy hypotečních úvěrů obyvatelstvu stouply** v roce 2013 o 46,1 mld. korun
- – lidé ale přitom uzavřeli **smlouvy** o hyp. úvěrech na bydlení **v hodnotě 132,7 mld. korun*** vč. refinancování původních smluv jinými bankami
  - podle odhadu zhruba třetina objemu připadala na refinancování
- Objem **splacených úvěrů** v roce 2013 tak odpovídal přibližně odhadovanému objemu refinancování

Úvěry obyvatelstvu na bydlení (v mld. korun, y/y přírůstky v % na pravé ose)

* Zdroj: MMR, Smluvní jistina hypotečních úvěrů na bydlení – segment Občané

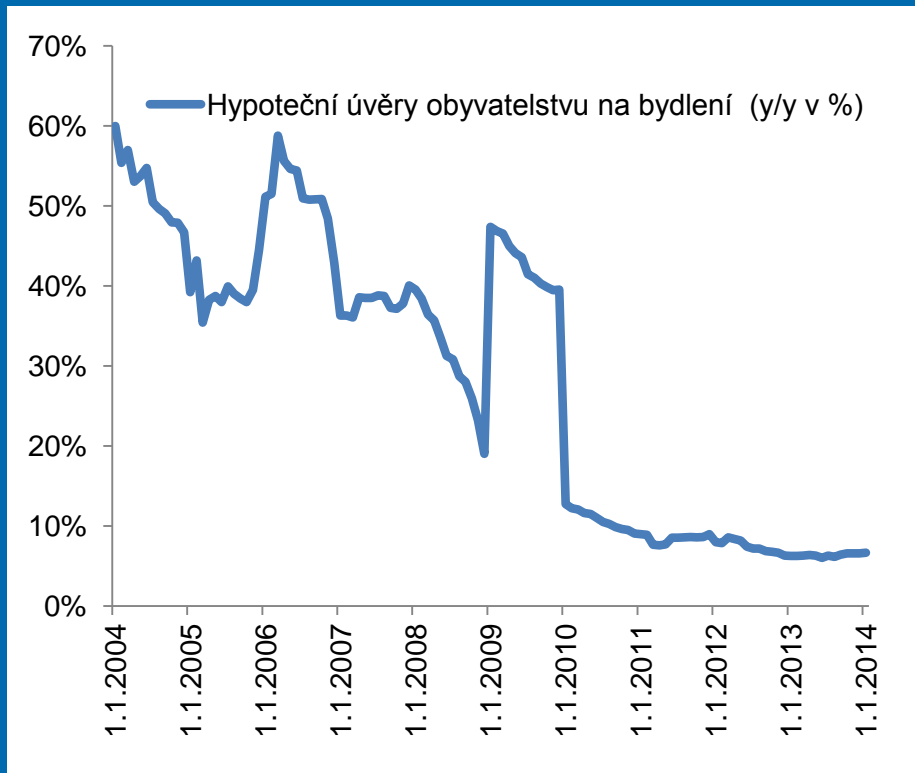
Zdroj: ČNB

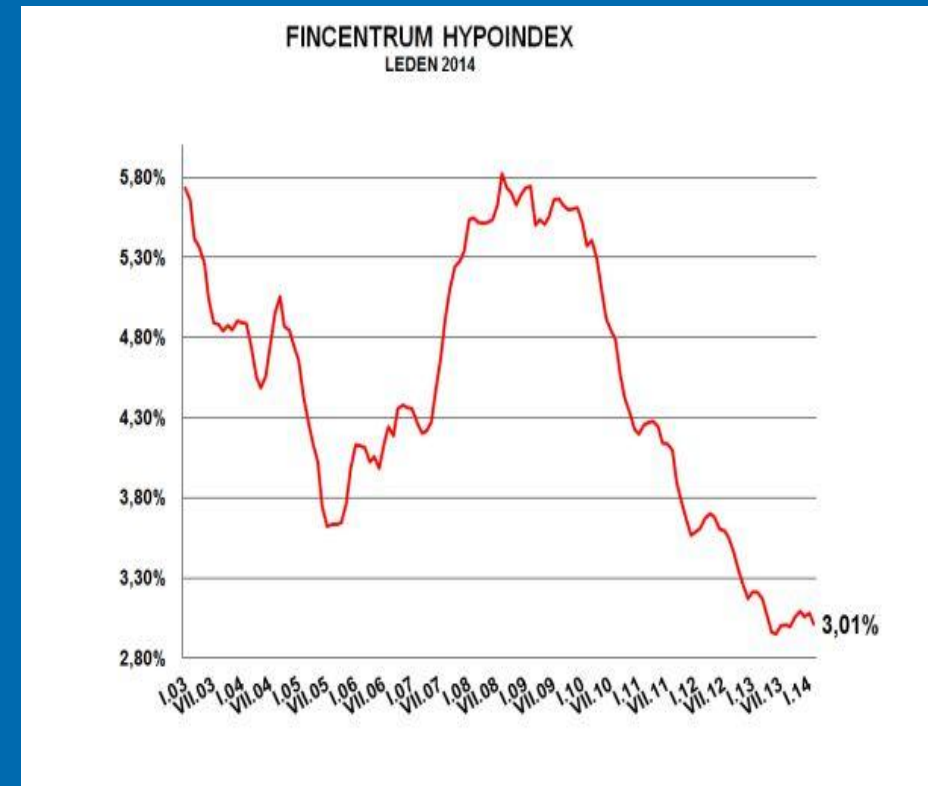
Cena financování bydlení úvěrem

Největší zájem obyvatelstva o hypoteční úvěry (podle přírůstků jejich objemů v meziročním srovnání) byl ještě před růstem úrokových sazeb – i pak ale dynamika půjček až do nástupu krize velmi vysoká

Dynamika hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bydlení (y/y v %)

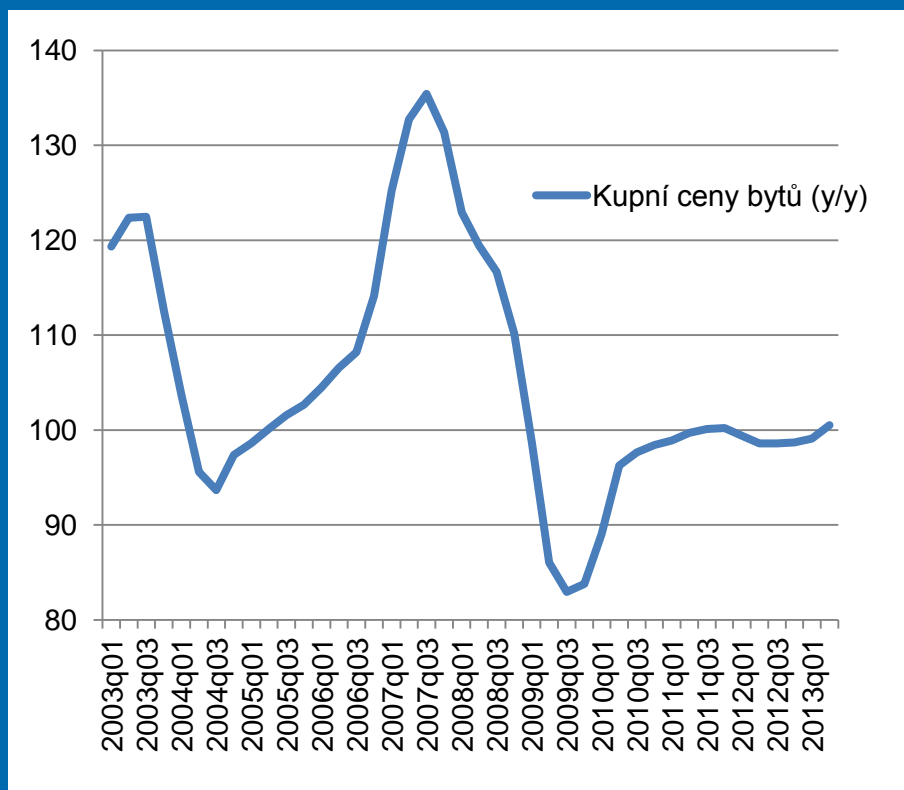
Sazby hypotečních úvěrů (1.2003 až 2.2014, v % p.a., zdroj Hypoindex, Fincentrum.cz)

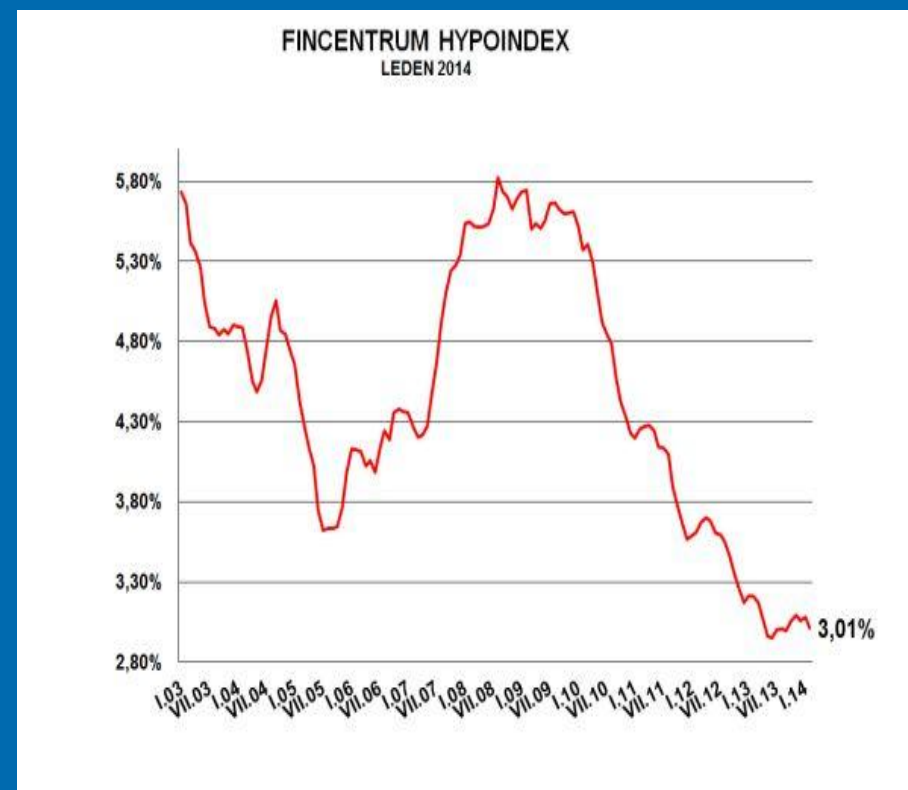
Cena financování bydlení úvěrem

Za konjunktury české ekonomiky ceny bytů výrazně rostly, současně s tím však rostla i cena peněz na financování jejich koupě – úrokové sazby hypotečních úvěrů začaly klesat až poté, co propad cen bytů dosáhl svého dna

Vývoj realizovaných (kupních) cen bytů (1q2003 až 2q2013, y/y v %)

Sazby hypotečních úvěrů (1.2003 až 2.2014, v % p.a., zdroj Hypoindex, Fincentrum.cz)

Dostupnost bydlení

Jak dlouho by bylo nutné v jednotlivých krajích „čekat“ na zakoupení **bytu** ze mzdových příjmů?

Poměr **průměrných kupních cen bytů*** k **průměrnému ročnímu příjmu**** (rok 2012)

Byty (kraje)	počet let	Byty (kraje)	počet let
Ústecký	1,87	Plzeňský	3,58
Moravskoslezský	2,77	Zlínský	3,74
Liberecký	2,81	Královéhradecký	3,84
Karlovarský	3,01	ČR celkem	3,86
Jihočeský	3,38	Pardubický	3,93
Vysočina	3,40	Středočeský	3,96
Olomoucký	3,55	Jihomoravský	4,98
		Hlavní město Praha	6,47

* Propočet z kupní ceny za m² na byt velikosti 60 m²

** Dvanáctinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy vč. odměn

Dostupnost bydlení

Jak dlouho by bylo nutné v jednotlivých krajích „čekat“ na zakoupení **domu** ze mzdových příjmů?

Poměr **průměrných kupních cen domů** k **průměrnému ročnímu příjmu*** (rok 2012)

Domy (kraje)	počet let	Domy (kraje)	počet let
Vysočina	6,19	Moravskoslezský	8,01
Ústecký	7,03	Královéhradecký	8,08
Zlínský	7,65	Jihočeský	8,36
Olomoucký	7,77	ČR celkem	8,50
Pardubický	7,80	Liberecký	8,53
Jihomoravský	7,85	Karlovarský	9,32
Plzeňský	7,90	Středočeský	11,61
		Hlavní město Praha	19,94

* Dvanáctinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy vč. odměn

Dostupnost bydlení

Zátěž domácnosti v podobě měsíční splátky hypotečního úvěru

– údaje z komerční sféry* (vlivy velmi mnoha faktorů působících na vypovídací schopnost → informace spíše dokreslujícího charakteru)

Jaké procento ze svých čistých příjmů vynaloží průměrná domácnost na měsíční splátku hypotečního úvěru* – údaj za listopad 2013

Kraje	% celkových čistých příjmů domácnosti		
Hlavní město Praha	58,3 %	Liberecký	26,3 %
Jihomoravský	32,1 %	Zlínský	25,6 %
ČR celkem	30,4 %	Pardubický	25,3 %
Královéhradecký	29,7 %	Plzeňský	25,1 %
Olomoucký	29,0 %	Jihočeský	23,6 %
Středočeský	26,5 %	Vysočina	20,1 %
Karlovarský	26,4 %	Moravskoslezský	18,5 %
		Ústecký	12,0 %

* Zdroj: Golem Finance

Závěry

- V loňském 4. čtvrtletí poprvé po 18 čtvrtletích poklesů **meziročně mírně stouply nabídkové ceny bytů v úhrnu za mimopražské regiony**
  - kupní ceny podle dostupných dat (do 2q2013) nikoli
- V Praze se však objevil nepatrný **růst kupních cen bytů již v 1. čtvrtletí 2013 (+0,2 % y/y) a průkazný pak ve 2. čtvrtletí (+3 %)**
  - při předstihovém charakteru vývoje ceny bytů v Praze tak lze soudit na následné cenové oživení i v regionech mimo Prahu
- **Za ČR jako celek stouply kupní ceny bytů ve 2. čtvrtletí 2013 díky vývoji na pražském trhu o 0,5 % y/y**
- **Objem hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bydlení** (za 132,7 mld. Kč v roce 2013) byl podle odhadů z víc než jedné třetiny ovlivněn jejich refinancováním – při **zohlednění splátek stoupl jejich stav o 46,1 mld. korun y/y**, tj. stejně jako v průměru předchozích tří let (+47,3 mld. Kč)

Závěry

- Výstavba komerčních nemovitostí v ČR koreluje v posledních sedmi letech jen velmi volně s průběhem hospodářského cyklu
- Čistá hodnota tzv. ostatních budov a staveb, tvořících 57,5 % nakumulovaných hmotných fixních investic v české ekonomice, v roce 2012 vůbec poprvé v historii ČR meziročně poklesla (-0,3 %)
- Přírůstek čisté hodnoty domů a bytů činil za roky 2010–2012 v průměru ročně pouze 0,8 % (opět nejméně od roku 1993)
- Avšak fixní investice v ekonomice již ve 4q2013 po devíti čtvrtletích poklesů meziročně reálně stouply (+2,7 %), mezikvartálně již dvě čtvrtletí v řadě (+0,4 %, resp. +5,1 %)
  - přitom investice samotných firem (tvorba hrubého kapitálu celkem) byly ve 3q13 mezikvartálně výš o 15,1 %, ve 2q13 dokonce o 20,8 %...
- **Bude nadcházející ekonomické oživení taženo investicemi?**

Děkuji za pozornost

Ing. Drahomíra Dubská, CSc.

oddělení svodných analýz

Tel.: 274 054 041

E-mail: drahomira.dubska@czso.cz